

УДК 324:101

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v057.2025.39>**А. М. Шаповалова**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4920-5539>*кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри приватного та публічного права
Київського національного університету технологій та дизайну***Т. О. Букорос**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4059-2632>*кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри приватного та публічного права
Київського національного університету технологій та дизайну***Н. В. Фастовець**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8619-8975>*кандидат наук державного управління,
доцент, доцент кафедри приватного та публічного права,
Київського національного університету технологій та дизайну*

ЕЛЕКТОРАЛЬНА ПОЛІТОЛОГІЯ І ФІЛОСОФІЯ ПОЛІТИКИ: ТОЧКИ ПЕРЕТИНУ В АНАЛІЗІ СУЧАСНИХ ВИБОРІВ

Постановка проблеми. Сучасна політична наука перебуває у стані глибокої методологічної рефлексії, зумовленої очевидною кризою традиційних демократичних інститутів. Електоральна політологія, яка десятиліттями фокусувалася на статистичному аналізі поведінки виборців, партійних уподобаннях та механіці голосування, сьогодні стикається з викликами, які неможливо пояснити виключно за допомогою математичних моделей. Питання про те, чому виборці в усталених демократіях дедалі частіше віддають перевагу антисистемним кандидатам, або як цифрові образи стають реальнішими за політичні програми, вимагають повернення до філософсько-історичних основ політики та політичної думки. Історія політичної думки демонструє, факт того, що ще від часів Платона та Арістотеля питання легітимності, справедливості й форм правління посідали центральне місце у філософському осмисленні політики. У Новий час дискусія точилася навкруги питань, пов'язаних із волею народу – як джерела легітимності. Сучасні виклики сьогодення перш за все, пов'язані з цифровізацією та епістемічною кризою, що вимагає нового прочитання цих класичних ідей у контексті постмодерного суспільства.

Точки перетину електоральної політології та філософії політики виникають навколо центральної проблеми – легітимності влади. Якщо перша дисципліна досліджує процедури, за допомогою яких влада здобувається, то друга аналізує сенси, які роблять цю владу правомірною в очах суспільства. У сучасному контексті цей

взаємозв'язок ускладнюється феноменом «пост-правди», де електоральний успіх може базуватися не на ефективності врядування, а на успішній симуляції цієї ефективності у віртуальному просторі.

Актуальність даного дослідження зумовлена безпрецедентною концентрацією доленосних виборів у 2024 році, які стали тестом на життєздатність ліберальної демократії. Вибори в США, Великій Британії та Франції продемонстрували, що навіть у країнах з тривалою історією демократичного розвитку існують глибокі тріщини в суспільному договорі, пов'язані з недовірою до інститутів та відчуттям несправедливості виборчих систем. Для України ж досвід 2019 року залишається фундаментальним кейсом віртуалізації політики, що передував великим історичним викликам воєнного часу, які, у свою чергу, знову змістили акценти в бік інституційної міцності та персональної легітимності лідера.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі електоральна політологія дедалі частіше розглядається у тісному зв'язку з філософією політики та історією політичної думки, що зумовлено ускладненням виборчих процесів і зростанням ролі ціннісних та світоглядних чинників. Дослідники наголошують, що аналіз виборчої поведінки вже не може обмежуватися лише інституційними чи кількісними підходами, а потребує осмислення категорій політичної легітимності, справедливості, відповідальності та свободи вибору. У межах філософсько-політичних студій вибори інтерпре-

туються як форма суспільного договору та спосіб символічного відтворення влади. Водночас, праці з електоральної політології зосереджуються на механізмах формування електоральних уподобань, впливі ідеологій, ідентичностей і політичних наративів. Перетин цих підходів дозволяє глибше зрозуміти мотивацію виборців та трансформацію демократичних практик у сучасних суспільствах. На основі використаних у дослідженні джерел можна окреслити кілька ключових напрямів наукового аналізу сучасних виборів. Значна частина досліджень зосереджується на інституційних та поведінкових аспектах електоральних процесів, зокрема на проблемах популізму, виборчих стратегій та кризових станів демократії (Ж. Безп'ятчук; Т. Прядко; F. Gougou). Окремий пласт літератури репрезентує порівняльний і прикладний аналіз виборів у розвинених демократіях, де увага приділяється ролі медіа, політичних кампаній та соціальної поляризації (UK General Election Analysis 2024; Post-Election Poll Study). Водночас, праці M. Bogaards та Z. Scott, L. Lomičová, J. Šerek розкривають проблематику легітимності виборів і моделей представництва, що наближає електоральні студії до філософсько-політичного осмислення демократії. Фундаментальний теоретичний вимір демократичної практики представлений у дисертаційному дослідженні D. K. Wiredu, де вибори аналізуються крізь призму нормативних теорій демократії.

Разом із тим наявна література демонструє низку невирішених аспектів проблеми. По-перше, бракує цілісних досліджень, які б системно поєднували емпіричні дані електоральної політології з категоріальним апаратом філософії політики (легітимність, моральна відповідальність вибору, символічна природа влади). По-друге, недостатньо осмисленими залишаються ціннісні та етичні виміри виборчої поведінки в умовах зростання недовіри до інститутів і інформаційних джерел. По-третє, у науковому дискурсі фрагментарно представлене питання впливу популістських наративів на трансформацію уявлень про демократію та народний суверенітет. Таким чином, існує потреба в інтегративному підході, який дозволив би розглядати сучасні вибори не лише як політичну процедуру, а і як філософсько-політичний феномен, що відображає глибинні зміни у демократичній свідомості суспільства.

Формулювання мети і завдань статті. Метою статті є виявлення та аналіз концептуальних точок перетину між електоральною політологією та філософією політики при дослідженні сучасних виборчих процесів, а також оцінка впливу цих перетинів на трансформацію демократичної легітимності.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- Розкрити історично-філософський зміст концепту легітимності у світлі сучасних електоральних досліджень;
- Проаналізувати вплив виборчих систем (мажоритарної, пропорційної та змішаної) на формування відчуття електоральної справедливості на прикладі Британії та Франції 2024 року;
- Дослідити феномен віртуалізації політики та застосування теорії симулякрів Ж. Бодріяра до виборчого процесу в Україні 2019 року;
- Оцінити роль епістемічної поляризації та цифрової інфраструктури у трансформації електоральної поведінки в США під час кампанії 2024 року;
- Сформулювати теоретичні висновки щодо майбутнього представницької демократії в умовах глобальної невизначеності.

Методи дослідження. У роботі ми використали декілька методів дослідження, які допомогли нам комплексно та глибоко дослідити тему.

Порівняльно-типологічний метод дозволив зіставити результати виборів у різних політичних системах (США, Велика Британія, Франція, Україна) та виявити спільні тренди дестабілізації електоральних преференцій.

Системний підхід використано для аналізу взаємодії між виборчими правилами (інститутами) та суспільною довірою (ціннісними орієнтаціями).

Метод дискурс-аналізу застосовано для вивчення політичних наративів та стратегій легітимації кандидатів у медіа-просторі.

Філософська деконструкція (зокрема постмодерністський підхід) дала змогу проаналізувати вибори як процес конструювання гіперреальності та симуляції політичної волі щодо політичної думки в цілому.

Статистичний аналіз електоральних даних (результати голосування, демографічні зсуви, показники явки) забезпечив емпіричне підґрунтя для філософсько-історичних узагальнень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Почнемо з того, що центральною точкою дотику між електоральною наукою та філософією є питання про джерело та стійкість легітимності. У класичному розумінні Роберта Даля, демократія (або «поліархія») потребує не просто проведення виборів, а наявності інституційних гарантій, що забезпечують реальну участь громадян та конкуренцію еліт. Проте, сучасні дослідження показують, що громадяни оцінюють легітимність влади через три різні фільтри [3].

По-перше, це процедурна справедливість. Виборці схильні приймати навіть ті результати, з якими вони не згодні, якщо вважають сам про-

цес чесним, прозорим та інклюзивним. Проте впровадження новітніх технологій, як-от електронні книги опитування чи біометрична верифікація, не завжди підвищує цю довіру [6, с. 414]. Навпаки, як показують експерименти в США, використання складних електронних систем може навіть знижувати відчуття легітимності у певних груп населення через страх перед маніпуляціями або помилками алгоритмів.

По-друге, це результативна легітимність. Сеймур Мартін Ліпсет стверджував, що легітимність демократії безпосередньо залежить від її здатності вирішувати соціально-економічні проблеми. У перехідних суспільствах, таких як Україна, цей зв'язок є особливо критичним. Вибори 2019 року в Україні продемонстрували, що виборці готові делегітимізувати старі еліти не через порушення процедур, а через їхню неефективність у забезпеченні життєвих стандартів та боротьбі з корупцією [8].

По-третє, це дихотомія інституційної та персональної легітимності. Сучасний виборець часто довіряє «демократії як системі», але відчуває глибоку підозру до «політиків як індивідів» [6, с. 417]. Цей розрив створює умови для появи лідерів-популістів, які обіцяють повернути владу «народу», апелюючи до персональної харизми в обхід дискредитованих інститутів.

Підкреслимо, що у класичній електоральній політології виборець часто постає як абстрактна одиниця аналізу – носій уподобань і голосу. Філософія політики натомість підкреслює, що політичний суб'єкт формується в конкретному соціальному та дискурсивному контексті. Це означає, що виборчі рішення не лише відображають уже наявні інтереси, а й є результатом політичної соціалізації, ідеологічного впливу та символічної боротьби за значення.

Сучасні вибори також актуалізують проблему істини та раціональної публічної дискусії. Електоральна політологія фіксує зростання ролі дезінформації, емоційних кампаній і технологій мікротаргетингу. Філософія політики розглядає ці процеси як загрозу деліберативному ідеалу демократії, у якому політичний вибір має ґрунтуватися на аргументованому обговоренні. У цьому контексті вибори дедалі більше постають не як арена змагання програм, а як простір маніпуляцій уявленнями про реальність.

Окремим аспектом взаємодії цих дисциплін є етика виборчих технологій та цифрова трансформація агітації. Якщо електоральна політологія зосереджується на ефективності мікротаргетингу та алгоритмів соціальних мереж у мобілізації голосів, то філософія політики ставить питання про когнітивну свободу та автономію волі виборця. Використання великих даних

для маніпуляції підсвідомими страхами чи упередженнями перетворює виборця з суб'єкта демократичного процесу на об'єкт психотехнічного впливу. Це підриває саму суть концепції «свідомого вибору», оскільки межа між інформуванням та прихованою інженерією згоди стає дедалі розмитішою [2, с. 162].

Крім того, точки перетину виникають у дослідженні феномену політичної відповідальності. Традиційний електоральний аналіз розглядає вибори як механізм «санкції», де виборець карає або винагороджує владу за минулі дії. Філософський же підхід розширює це поняття до «відповідальності перед майбутнім», аналізуючи, як короткострокові виборчі цикли конфліктують із довгостроковим спільним благом. У ситуації кліматичних змін або глобальних безпекових викликів виникає парадокс: демократичні процедури, орієнтовані на негайне задоволення запитів електорату, можуть суперечити етичним обов'язкам держави щодо виживання спільноти в історичній перспективі.

Відзначаємо також, що синтез філософії та політології дозволяє по-новому поглянути на проблему абсентеїзму та політичного відчуження. Поки політологи вимірюють явку та кореляцію неучасті з соціально-демографічними показниками, філософи аналізують відмову від голосування як форму мовчазного протесту або втрату віри в онтологічну значущість політики. Вибори в епоху постмодерну часто сприймаються як «симулякр» – ритуал, що позбавлений реального впливу на вектори розвитку глобалізованого світу. Розуміння цих глибинних мотивів є ключовим для реформування демократичних інститутів, аби вони знову стали простором справжньої суб'єктності громадян, а не лише технічним інструментом ротації еліт.

На нашу думку, вибори 2024 року в Європі стали яскравою ілюстрацією того, як формальні правила гри (виборчі системи) впливають на філософське сприйняття справедливості та мандата на владу.

У Великій Британії мажоритарна система «First Past the Post» (FPTP) призвела до результату, який дослідники називають «парадоксом зсуву». Лейбористська партія отримала величезну парламентську більшість (411 місць), маючи лише близько 34% голосів виборців [7]. З точки зору філософії представництва, це породжує кризу легітимності: чи може уряд вважатися таким, що має мандат на радикальні зміни, якщо дві третини виборців за нього не голосували?

Саме таке питання ставлять сучасні критики мажоритарних моделей: формальні резуль-

тати не завжди відображають політичну волю суспільства як цілого, і можуть породжувати відчуття втрати голосу серед великих груп виборців. Це прямий виклик класичній ідеї народного суверенітету, яка вимагає, щоб влада відображала не лише технічну більшість у парламенті, а й ширше схвалення населення.

Ми переконані, що посилює цю дискусію і здобуття місць для невеликих партій. Хоча деякі партії отримали значну частку голосів у Великій Британії, їхнє представництво у парламенті стало непропорційно малим. Це підкреслює практичну різницю між виборчими системами, які прагнуть пропорційності, і тими, що віддають перевагу стабільності або двопартійній конкуренції. У контексті філософії політики це дозволяє говорити не лише про формальні правила – хто скільки місць отримав – а про те, яке місце в демократії займають голоси меншості, як вони визначаються і втілюються в інституційних результатах.

У Франції ситуація була ще складнішою. Позачергові вибори до Національних зборів продемонстрували стан «латентної політичної кризи», що триває з 2022 року. Рішення президента Е. Макрона розпустити парламент було філософським «актом довіри», спрямованим на те, щоб змусити націю зробити вибір між центризмом та радикалізмом.

Проте, результатом стала «триполіаризація» політичного простору, де жодна сила не має більшості, а формування уряду потребує «парламентської толерантності» з боку ідеологічних ворогів. Це означає кінець епохи стабільних мажоритарних кабінетів у П'ятій республіці та перехід до моделі, де легітимність щодня ставиться під сумнів у парламентських дебатах [4].

З електоральної точки зору така ситуація створює структурну невизначеність: без чіткої більшості парламент не може легко проводити закони, уряд постійно потребує широких компромісів, а голос кожного депутата набуває великої ваги у формуванні історичних політичних рішень. Саме ця невизначеність дала початок розмова про «новий стиль політичного управління», де правляча коаліція повинна не лише домовлятися на рівні партійних інтересів, а й враховувати ширшу волю суспільства та його думку, представлену трьома великими блоками.

Варто зауважити, що у Франції в 2024 році виборці висловили розділену волю, що не зводиться до банального «центр-проти-радикалів», а відображає складний набір цінностей і пріоритетів. Це означає, що питання легітимності тепер не вирішується автоматично голосуванням, а постійно переосмислюється в політичних діалогах, коаліційних переговорах і навіть у повсякденних дебатах про те, що має бути справедливим і цінним для французького суспільства.

Аналізуючи феномен України, кейс виборчої кампанії 2019 року залишається одним із найбільш інтригуючих для філософії політики. Тут ми спостерігали перехід від класичного електорального процесу до того, що Ж. Бодріяр називав «симулякром». І саме, виборча кампанія В. Зеленського була побудована на розмиванні меж між реальністю та вимислом.

Застосування теорії Ж. Бодріяра до цих виборів дозволяє виділити такі аспекти:

Гіперреальність кандидата. Василь Голобородько (екранний персонаж) став прототипом для реального президента. Виборці голосували не за живу людину з політичним досвідом, а за ідеалізований образ, який став «реальнішим за реальність».

Смерть політичного референта. Програми, ідеології та дебати (як традиційні інструменти політики) втратили значення. Їх замінив символічний обмін короткими відеороликами, мемами та емоційними закликами в Instagram та Facebook.

Комунікативна автономія. Замість традиційних електоральних структур (партійних осередків) було створено «віртуальну державу», де взаємодія з лідером відбувалася безпосередньо через смартфон, що давало ілюзію прямої демократії [1].

Наголосимо, що самі вибори 2019 року відбулися 31 березня (перший тур) та 21 квітня (другий тур). Володимир Зеленський здобув перемогу з близько 73% голосів у другому турі, суттєво випередивши Петра Порошенка (~25%) – це один із найвищих результатів у президентських виборах останніх років незалежної України. Такий розрив – без вираженої програмної конкуренції, чи чіткої ідеологічної платформи – є статистично нетиповим і підсилює аргумент про домінування образу над змістом у цих виборах.

Як бачимо, цифрові комунікації відіграли ключову роль у кампанії В. Зеленського: його команда мобілізувала понад 180 000 підписників у Telegram, провела понад 3 200 цифрових рекламних кампаній, сегментовано орієнтуючи повідомлення на різні групи аудиторій. Згідно з даними дослідження Open Demoscasy, саме таргетована цифрова комунікація на соцмережі стала одним із основних каналів взаємодії з виборцями, часто замінюючи традиційні ЗМІ чи програмну дискусію.

Окрім того, феномен 2019 року продемонстрував остаточну перемогу естетичного над етичним у політичному просторі. З точки зору електоральної політології, ми побачили радикальну зміну поведінкових паттернів: раціональний вибір («homo politicus») поступився місцем афективному сприйняттю образу. Філософський зріз показує, що виборець перестав шукати в кандидаті «представника інтересів», натомість почав шукати «співучасника медійної події».

Філософська небезпека такого підходу полягає в тому, що легітимність, побудована на симулякрі, є вкрай крихкою: вона потребує постійної підтримки високого рівня «видовища». Проте, як показує аналіз років (майже 4 роки) повномасштабної війни, у критичні моменти персональна легітимність, здобута віртуально, може цілком трансформуватися у реальний інституційний авторитет.

Ми вважаємо, що вибори в США 2024 року продемонстрували найвищий рівень ідеологічної та епістемічної поляризації за останні 30 років. З точки зору електоральної політології, ми бачимо повне переформатування виборчих коаліцій. З точки зору філософії – ми бачимо руйнацію спільного простору правди.

Варто звернути увагу, що понад 70% американців занепокоєні роллю дідфейків та дезінформації, які ускладнюють доступ до фактів. Поляризація стала «фактором ризику», який впливає навіть на такі сфери, як громадське здоров'я чи економічна стабільність, оскільки прихильники різних партій живуть у різних інформаційних реальностях [5].

Вибори 2024 року зруйнували старі філософські уявлення про те, що етнічні меншини є монолітними прихильниками лівих сил. Дональд Трамп майже подвоїв свою підтримку серед чорношкірих виборців та досяг паритету серед іспаномовних чоловіків.

Слід також відзначити, що центральним філософським викликом у США залишається наратив про «вкрадені вибори». Понад 26% незалежних виборців і переважна більшість республіканців все ще мають сумніви щодо результатів 2020 року, що підриває самі основи процедурної легітимності. Коли значна частина нації вірить, що «найбільша загроза – це співгромадяни, які хочуть знищити країну», вибори перестають бути інструментом вирішення суперечок і стають інструментом екзистенційної боротьби.

Нині ми бачимо, як електоральна політологія дедалі більше апелює до концепту електоральної справедливості. Тут мова йде насамперед, про рівний доступ до політичних прав та можливостей. Виборчі системи мають забезпечувати «рівну вагу голосу», що стає аргументом за пропорційні системи у Британії.

Також важливим є впровадження біометрії та електронних книг (e-poll books). Приклад США показує, що попри очікування, використання електронних систем може знижувати відчуття легітимності через страх перед маніпуляціями.

Громадяни висловлюють бажання бути залученими до процесу прийняття рішень не раз на чотири роки, а постійно, через цифрові платформи або деліберативні органи (наприклад, з участю експертів).

Висновки. Отже, аналіз точок перетину електоральної політології та філософії політики у виборчих процесах 2019–2024 років дозволяє зробити наступні висновки.

Традиційна веберівська легітимність, заснована на раціонально-правових процедурах, поступається місцем «гіперреальній легітимності», де здатність кандидата конструювати привабливий віртуальний образ є важливішою за його політичну програму. Виборчий Кейс України 2019 року став світовим прецедентом цього зсуву.

Виборчі системи в провідних демократіях (Британія, Франція) дедалі менше здатні адекватно відображати складну структуру суспільних пререференцій. Це породжує «парадокс мандата», коли уряд має законну силу, але не має глибокої суспільної підтримки, що веде до хронічної нестабільності.

Головним викликом для електоральної політології сьогодні є не стільки фальсифікація голосів, скільки руйнація епістемічного консенсусу (спільної віри в факти). Вибори в США 2024 року показали, що цифрова дезінформація та дідфейки створюють атмосферу «постійної підозри», яка унеможливорює мирну передачу влади в довгостроковій перспективі.

Справедливість виборів сьогодні оцінюється не лише через відсутність порушень у день голосування, а через інклюзивність інформаційного простору та здатність системи представляти меншини. Рух у бік пропорційних систем та прямої цифрової участі є відповіддю на цей запит, але він несе ризики фрагментації та втрати керованості.

І насамкінець, для подальшого розвитку політичної науки необхідна тісна інтеграція емпіричних методів з політико-філософським аналізом, що увійде також в історію сучасної політичної

Таблиця 1

Електоральні вподобання соціальних груп виборців США на президентських виборах 2024 року

Група виборців (США 2024)	Камала Харріс (%)	Дональд Трамп (%)	Філософський контекст
Білі виборці	42	57	Стабільна перевага правих консерваторів
Латиноамериканці	51	48	Зсув у бік економічного та релігійного консерватизму
Молодь (18–29)	54	43	Відхід частини молодих чоловіків від ліберального порядку денного
Сільське населення	29	69	Глибокий розрив між міською та сільською етикою

думки. Тільки розуміючи онтологічну природу змін у свідомості сучасного виборця, ми зможемо розробити механізми захисту демократії від викликів популізму, дезінформації та інституційної ерозії.

Література

1. Безп'ятчук Ж. Зеленський – тренд популізму чи ні? 2019. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-48036762>
2. Прядко Т. П. Криза демократії: аналіз і прогнозування у сучасному науковому дискурсі. *Регіональні студії: науковий збірник. редкол.: М. М. Палінчак (голов. ред.), І. М. Вегеш, Є. І. Гайданка та ін. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 41. С. 161–165.*
3. Bogaards M. Electoral choices for divided societies: Moderation through constituency pooling and vote pooling. 2001. URL: <https://aceproject.org/ero-en/topics/elections-security/bogaards.pdf>
4. Gougou F. The 2024 French legislative elections: maintaining elections, political crisis. *West European Politics*. 2024. Vol. 48, № 3. P. 723–737.
5. Post-Election Poll Study Reveals Deepening Distrust in Government and Information Sources. 2024. URL: <https://gspm.gwu.edu/post-election-poll-study-reveals-deepening-distrust-government-and-information-sources>
6. Scott Z., Lomičová L., Šerek J. How citizens evaluate the legitimacy of direct vote and representation-based decision-making: Findings from the focus groups on adoption of the Euro and acceptance of refugees. *Journal of Social and Political Psychology*. 2023. Vol. 11, № 1. P. 408–423.
7. UK General Election Analysis 2024: Media, Voters and the Campaign. URL: https://eprints.whiterose.ac.uk/id/eprint/216045/1/UK_Election_Analysis_2024_Jackson-et_al_v1.pdf
8. Wiredu D. K. Three essays on democratic theory and practice: dissertation for the degree of Doctor of Philosophy (Political Science). Darlington Kwabena Wiredu; University of Bologna. Forlì (Italy), 2021. URL: https://amsdottorato.unibo.it/id/eprint/9897/1/Wiredu_PhDThesis%5BFinal%5D_07.10.2021.pdf

Анотація

Шаповалова А. М., Букорос Т. О., Фастовець Н. В. Електоральна політологія і філософія політики: точки перетину в аналізі сучасних виборів. – Стаття.

Актуальність проблеми дослідження зумовлена глибокою кризою традиційних демократичних інститутів та методологічною трансформацією сучасної політичної науки. Автори наголошують, що класична електоральна політологія, яка робить ставку на математичні моделі та статистичний аналіз, сьогодні неспроможна повноцінно пояснити новітні виклики: успіх антисистемних кандидатів, тотальну віртуалізацію публічного простору та феномен «пост-правди». Особливої гостроти проблема набуває через безпрецедентну концентрацію доленосних виборів у 2024 році

(США, Велика Британія, Франція), які виявили глибоку недовіру до виборчих систем та руйнацію епістемічного консенсусу в суспільствах. У цьому контексті виникає гостра потреба у поверненні до філософських основ політики для аналізу легітимності влади, яка тепер базується не лише на процедурах, а й на успішній симуляції ефективності у віртуальному середовищі.

Метою статті є комплексний аналіз концептуальних точок перетину між електоральною політологією та філософією політики, а також оцінка того, як ці перетини впливають на трансформацію демократичної легітимності в сучасних виборчих процесах. Для реалізації цієї мети досліджується трансформація категорій справедливості та представництва під впливом цифрових технологій.

Методи дослідження включають: порівняльно-типологічний метод для зіставлення виборчих циклів у різних країнах та системний підхід для аналізу взаємодії інститутів із ціннісними орієнтаціями громадян. Важливе місце посідає метод філософської деконструкції, що дозволяє розглядати вибори як процес конструювання «гіперреальності», а також дискурс-аналіз медійних наративів. Емпіричне підґрунтя роботи забезпечене статистичним аналізом результатів голосування та демографічних зсувів.

Результати дослідження демонструють, що традиційна веберівська легітимність поступово замінюється «гіперреальною легітимністю», де віртуальний образ кандидата стає важливішим за його програму. Автори доводять, що на прикладі України 2019 року відбулася остаточна перемога «естетичного над етичним», коли виборець шукав у кандидаті не представника інтересів, а співучасника медійної події. Аналіз виборів у Великій Британії та Франції 2024 року виявив «парадокс мандата»: невідповідність мажоритарних систем складним суспільним перевагам призводить до того, що уряд має законну владу, але позбавлений глибокої підтримки населення. У США ж ключовим викликом визначено епістемічну поляризацію, де використання дипфейків та дезінформації, який руйнує спільний простір правди, перетворюючи вибори на інструмент екзистенційної боротьби. У висновках підкреслюється, що захист демократії сьогодні вимагає не лише технічного вдосконалення процедур, а й розуміння онтологічних змін у свідомості сучасного виборця.

Ключові слова: електоральна політологія, філософія політики, історія політичної думки, легітимність, представницька демократія, віртуалізація політики, гіперреальність.

Summary

Shapovalova A. M., Bukoros T. O., Fastovets N. V. Electoral political science and philosophy of politics: points of intersection in the analysis of modern elections. – Article.

The relevance of the research problem is due to the deep crisis of traditional democratic institutions and the methodological transformation of modern political science. The author emphasizes that classical electoral political science, which relies on mathematical models and statistical analysis, is currently unable to fully

explain the latest challenges: the success of anti-system candidates, the total virtualization of public space, and the phenomenon of "post-truth". The problem becomes particularly acute due to the unprecedented concentration of fateful elections in 2024 (USA, Great Britain, France), which revealed deep distrust of electoral systems and the destruction of epistemic consensus in societies. In this context, there is an urgent need to return to the philosophical foundations of politics to analyze the legitimacy of power, which is now based not only on procedures, but also on the successful simulation of efficiency in a virtual environment.

The aim of the article is a comprehensive analysis of the conceptual intersections between electoral political science and political philosophy, as well as an assessment of how these intersections affect the transformation of democratic legitimacy in modern electoral processes. To achieve this goal, the transformation of the categories of justice and representation under the influence of digital technologies is investigated.

The research methods include a comparative typological method for comparing electoral cycles in different countries and a systemic approach for analyzing the interaction of institutions with citizens' value orientations. An important place is occupied by the method of philosophical deconstruction, which allows us to consider elections as a process of constructing "hyperreality", as well as discourse analysis of media narratives. The empirical basis of the work is provided by a statistical analysis of voting results and demographic shifts.

The results of the study demonstrate that traditional Weberian legitimacy is gradually being replaced by "hyperreal legitimacy", where the virtual image of the candidate becomes more important than his program. The author proves that in the example of Ukraine in 2019, the final victory of the "aesthetic over the ethical" took place, when the voter was looking for a candidate not as a representative of interests, but as an accomplice in a media event. An analysis of the elections in the UK and France in 2024 revealed the "paradox of the mandate": the inconsistency of majoritarian systems with complex social preferences leads to the fact that the government has legitimate power, but is deprived of deep support from the population. In the US, the key challenge is identified as epistemic polarization, where the use of deepfakes and disinformation destroys the common space of truth, turning elections into an instrument of existential struggle. The conclusions emphasize that the protection of democracy today requires not only technical improvement of procedures, but also an understanding of ontological changes in the consciousness of the modern voter.

Key words: electoral political science, philosophy of politics, legitimacy, representative democracy, virtualization of politics, hyperreality.

Дата надходження статті: 26.10.2025

Дата прийняття статті: 19.11.2025

Опубліковано: 30.12.2025